

Krasnostawskie kościoły

W czasach początków Szczekarzewa, zapewne istniała tam cerkiew. Wspomina się, że w roku 1366, kiedy to Szczekarzew wszedł pod jurysdykcję króla polskiego, w grodzie była

cerkiew z obrazem Św. Paraskiewy otaczanym przez miejscową ludność szczególną czcią [26]. w tym czasie wzniesiono zapewne pierwszy drewniany gotycki kościół Wszystkich Świętych, parafii erygowanej prawdopodobnie w 2 połowie XIV wieku.

Kościół Wszystkich Świętych, kościół Św. Kajetana ? Rozesłania Św. Apostołów (pierwsza katedra)

Kościół Wszystkich Świętych, erygowano prawdopodobnie w 2 połowie XIV, jako drewnianą budowlę gotycką. Król Władysław Jagiełło *?na podziękowanie Panu Bogu za zwycięstwo pod Grunwaldem?* [26] i na prośbę plebana Jana Suligmy powiększył uposażenie kościoła parafialnego. Zachował się dokument króla wydany w Krasnymstawie 1419.VIII.01:

?...daruje my wam, panie plebanie i sukcesorom waszym jeden z naszych stawów rybnych, który sobie wybiierzecie, za miastem, w stronę Krupego [położonych], następnie co dziesiąty snop ze wszystkich pól uprawianych za naszą kurią i podobnie z pól uprawianych za wójtostwem, dalej ... od każdego gościa zajazdu w mieście i na podgrodziu po jednym groszu, a od tego, kto się zatrzyma - po pół grosza, a także tace z wsi niżej wymienionych jurysdykcji tegoż kościoła parafialnego w Krasnymstawie podległych?

. Do parafii należały wówczas [8.A,465]:

?Jaslicow, Bszyszcze, Cruppe, Senicza nostra regalis, Senicza, quam tenet familiaris noster Olizar, Senicza Thomkonis, Surohow, Wyelepolye, Malochphyeow, Wolucza, Orlow, Jstibicza, Tharszmechi?

(dzisiaj: Jaślików, Bzite, Krupe, Siennica Królewska, Siennica Nadolna (Olizara), Siennica Różana (Tomkowa), Surhów, Wielkopole, Małochwiej, Orłów, Izbica i Tarzymiechy).

Okolo roku 1460, król Kazimierz IV Jagiellończyk na miejscu drewnianego kościoła Wszystkich Świętych, wymurował parafialny kościół Św. Kajetana. Kościół ten w latach 1490?1776 był katedrą chełmską. Przeniesienie siedziby biskupstwa do Krasnegostawu nie spowodowało zmiany dotychczasowej nazwy Diecezji Chełmskiej, w aktach kapitulnych katedra w Krasnymstawie najczęściej jest odtąd nazywana kościołem katedralnym Diecezji Chełmskiej lub kościołem chełmskiej katedry w Krasnymstawie. Kapituła zatrzymała miano kapituły chełmskiej, a katedra zatrzymała dotychczasowy swój tytuł Rozesłania Św. Apostołów (Św. Rozesłańców) [232, 256]. *?Bowiem na pamiątkę wygranej bitwy pod Grunwaldem, założył Władysław Jagiełło biskupstwo chełmskie; a gdy bito się w dzień Rozesłańców, dał jej dwunastu apostołów patronami??* [343]. Biskupi chełmscy dokładali starań, by zachować kościół

katedralny. w roku 1519 kościół katedralny naprawiano. Samuel Maciejowski (1539?1541) podarował katedrze mitrę, którą Szembek poddał przekształceniu i umieścił na niej herb Ciołek. Maciej Łubieński (1621?1626) *?kościół katedralny Krasnostawski, przez różne wojny zdezelowany, prawie z fundamentów wyniósł, kaplicami pobocznymi, i wieżą na froncie ozdobił, sklepieniem zawarł, filarami utwierdził*

?

[277].

w

dziele Starowolskiego, wydanym w 1632 roku, zapisano:

?Krasnostaw nad rzeką Wieprzem położony, gdzie jest katedra biskupia, zamek z pałacem nowszej architektury?

[131]. Remigiusz Koniecpolski (1627

?

1640) katedrze chełmskiej sprawił wielki srebrny krzyż i dwanaście srebrnych lichtarzy.

Kazimierz Łubieński (

1705

?

1710

) odbudował katedrę zniszczoną i ograbioną w czasie wojen.

?Zastawszy swoją katedrę krasnostawską złupioną, przez inkursyą wojsk różnych, zajął się jej podniesieniem. Na cześć dwunastu apostołów, pod których tytułem jest zbudowana, oddał do niej dwanaście kielichów, aparat kościelny bogaty, sprawił organ, wyłożył cały kościół posadzką piękną?

[343].

Biskup Teodor Wolff (1710?1712) ofiarował katedrze Krasnostawskiej bogato inkrustowany krzyż srebrny o masie 5,6 kg.

z

inicjatywy

Aleksandra Antoniego Fredry

(1719

?

1724) w katedrze krasnostawskiej wykonano liczne prace remontowe. Zmieniono pokrycie dachu i wybudowano wieżę. Biskup dbał także o wyposażenie świątyni [376].

Krzysztof Andrzej Szembek (

1736

?

1753

) przeznaczył znaczne sumy na utrzymanie katedry chełmskiej.

?Katedrę swoją opatrzył ołtarzem wielkim, amboną na kościele, stalami dla kanoników, ławkami z posadzką marmurową. Do zakrystyi sprawił aparata różne, krzyż srebrny do procesyi?

[343].

w kościele były XVIII wieczne organy o 2 manualach.

W katedrze krasnostawskiej znajdować się miały: *?Krzyż processjonalny, cały srebrny, sprawiony w r. 1714 za rządów Krzysztofa Szembeka biskupa chełmskiego. Kielich szczerozłoty sprawiony w roku 1780 przez Antoniego Okęckiego biskupa chełmskiego. Drugi kielich szczerozłoty mający puchar i piedestał gęsto rubinami wysadzany. w piedestale na pięknej emalii z czterech stron są obrazy P. Jezusa, P. Maryi, świętego Ignacego Lojoli i świętego Franciszka Ksawerego. Według podania ten szczerzy dar pochodzi od Anny Aloizy z księżąt Ostrońskich Chodkiewiczowej, wdowy po hetmanie wielkim lit. około r. 1630. Sama robota kielicha kosztowała 300 dukatów ówczesnych. Była do niego odpowiednia patyna, lecz ta jeszcze w Krasnymstawie w sam dzień Bożego Ciała skradzioną została. Zasługuje także na wspomnienie znajdująca się w tymże kościele wielka mosiężna chrzcielnica z dwoma napisami głozkami słowiańskimi, z tych pierwszy zawiera modlitwę do Najświętszej Panny Maryi (S-ta Maryo Matko Boża módl się za nami) drugi zaś trudny do odczytania?*
[421]

Szczyt ołtarza w obecnej katedrze lubelskiej zajmuje kolosalnych rozmiarów krzyż z ukrzyżowanym Chrystusem, przeniesiony z katedry w Krasnymstawie.

Pomimo wielu starań budowla popadła w ruinę. *?Kościół ów murowany dawniej Katedralny do minarium obrócony?* (1782). Kościół rozebrano w latach 1810-1826, gdyż groził zawaleniem. Podczas współczesnych prac archeologicznych odnaleziono fragmenty murów starej katedry: dachówki emaliowane na kolor głębokiej zieleni oraz fragmenty ozdobnej cegły palcówki i fragment kamiennej posadzki także koloru zielonego [130]. z przeglądania szczerzkowych dokumentów na temat wyglądu dawnej katedry, odnoszę wrażenie, że był to kościół z jedną wieżą.

Kościół Świętej Trójcy OO Augustianów

Ojcowie Augustianie w latach 1394-1434 pobudowali obronny klasztor i kościół Świętej Trójcy, murowane w stylu gotyckim z kamienia i cegły (rys. 13, 18). Klasztor został zniszczony przez Tatarów w roku 1449 i odbudowany w roku 1458 przez króla Kazimierza Jagiellończyka. Przebudowany w roku 1826 na magazyn, od roku 1951 jest w nim szkoła.

Kaplica Św. Anny

Dokument z 1419.VIII.01 wystawiony w Krasnymstawie przez biskupa chełmskiego, Jana Biskupa, potwierdzał nadania króla Władysława Jagiełły, dotyczące uposażenia Kaplicy Św. Anny jako podziękowanie za odzyskanie zdrowia po niebezpiecznej chorobie (król oddał się wtedy w opiekę św. Annie) [8.A]. w ludowych opowiadaniach przetrwała legenda, że na Przedmieściu

Zastawie stał ongiś drewniany kościółek, który zapadł się pod ziemię, a na tym miejscu powstało jezioro, które nigdy nie zamarza. Według starych kronik, na rozstajach dróg do Wojsławic i dzisiejszego Zamościa, król Władysław Jagiełło ufundował kaplicę (capella) pod wezwaniem Św. Anny i ustanowił prebendę, fundusz na utrzymanie kapłana, który sprawował liturgię w intencji darczyńcy. Kaplica była wotum dziękczynnym za zwycięstwo pod Grunwaldem. Do naszych czasów przetrwała lokalna nazwa miejsca ?Prewenda? [340]. Gdy kaplica uległa zniszczeniu, Mikołaj Świrski sufragan chełmski, stał się drugim założycielem prebendy Św. Anny (a także bractwa św. Anny). Fundował nowy kościółek drewniany na cmentarzu przy kościele, naprzeciw Kolegium księży Jezuitów i konsekrował ją 1670.VIII.03. Pamiątka tej uroczystości obchodzona była każdego roku [341].

?Kościółek św. Anny, przystrojony i opatrzony w aparata i kielichy przez panie Potockie i panie Zamojskie?

, był używany przez Jezuitów na początku ich działalności i był nazywany ?studenckim? [25].

Kościół Świętego Ducha OO Bonifratrów

W latach 1649?1803(?) działał klasztor OO Bonifratrów [42] ze szpitalem i drewnianym kościółkiem Świętego Ducha (fundacji Mikołaja Świrskiego, sufragana chełmskiego), wzniesionymi około roku 1677 na prawym brzegu Wieprza, przy dawnym moście. Klasztor przeniesiono do Zamościa [225], a zabudowania rozebrano po roku 1803 [225]. Podczas wizytacji w roku 1796 w kościele Świętego Ducha, odnotowano organy typu ?pozytyw nieprzenośny?.

Kościół Przemienienia Pańskiego

Kościół Przemienienia Pańskiego, był usytuowany za murami miasta na cmentarzu przy ul. Lubelskiej (obecnie Poniatowskiego). Około roku 1700 w mieście wybuchła zaraza i zabrakło miejsca na starym cmentarzu przy katedrze. Kapituła postanowiła założyć nowy cmentarz za murami miasta. Cmentarz ten był czynny około 100 lat. Na nim zbudowano drewniany kościółek Przemienienia Pańskiego. Po wyrzuceniu Augustianów z klasztoru, zanim wybudowano dla nich kościółek Św. Trójcy, zakonnicy odprawiali w nim nabożeństwa. Podczas katastrofy budowlanej kościoła Jezuitów, odremontowano ów kościółek i czasowo przeniesiono tam nabożeństwa. Potem opustoszał i uległ dezolacji [340,341].

Kościół Św. Franciszka Ksawerego Jezuitów (druga katedra)

W latach 1697?1741 wzniesiono murowany, barokowy kościół Św. Franciszka Ksawerego (rys. 14, 22) fundowany dla zakonu Jezuitów przez Krystynę z Lubomirskich Potocką i jej następców. Sam kościół ukończono w roku 1715 [62]; w latach 1730?1741 dobudowano dwie boczne wieże, *?tem szczególne, że zamiast krzyżów u ich szczytu, stały posągi św. Ignacego i św. Franciszka Ksawerego, nakryte kaplicą miedzianą?* [25]. Kościół

konsekrował
n chełmski, biskup Antoni Łaszcz
1741.X.05 [27]

sufraga

Kościół nadal rozbudowywano i wyposażano do roku 1760. Po kasacie zakonu, kościół zamieniono 1776 na katedralny, a w 1826 na parafialny. Więcej szczegółów o budowli w rozdziale 11.H.2.B.

Po kasacie zakonu Jezuitów (1773) gmachy jezuickie przejęła Komisja Rozdawnicza a następnie Komisja Edukacji Narodowej, która *?dla wygody biskupa*
▫ katedry chełmskiej ustępuje na wieczne ▫ nieodzowne czasy kościół murowany w Krasnymstawie, ze wszystkimi sprzętami, srebrami?
[397]

Kościół przekazany został biskupowi chełmskiemu w roku 1780, a następnego roku objęty w posiadanie, jako kościół katedralny Diecezji Chełmskiej. Odtąd przy tym kościele rezydowali członkowie kapituły chełmskiej. Zniesienia Diecezji Chełmskiej z równoczesnym powołaniem Diecezji Lubelskiej dokonał Pius VII bullą wydaną 1805.X.09, a wprowadzoną w życie 1807.X.20. Ponieważ lubelski kościół pojezuicki, przeznaczony na katedrę, był bardzo zniszczony i wymagał długoletniego remontu, funkcję katedry lubelskiej nadal pełnił pojezuicki kościół Św. Franciszka Ksawerego ? dotychczasowa katedra Diecezji Chełmskiej w Krasnymstawie. Po roku 1826 kościół pozostał kościołem parafialnym.

Kościółowi Św. Franciszka Ksawerego nadano szereg odpustów. Czterdziestogodzinny z 1748.VI.20 oraz na Najświętszą Matkę Bożą Różańcową i Szkaplerza z 1750.01.22, oba nadane przez Benedykta XIV. Odpust na Św. Agatę (patronka miasta) z dnia 1841.07.02 nadany przez Grzegorza XVI. Odpust Św. Franciszka Ksawerego dedykacji kościoła w 3 niedzielę września. Te wszystkie odpusty nadane są *?In perpetuum? ? na zawsze* [515].

Krasnostawskie kościoły w roku 1782

W opisie miasta z roku 1782, tak przedstawiono stan krasnostawskich kościołów [249]: ?Kościołów murowanych w mieście znajduje się trzy. Jeden po Jezuicki teraz katedralny z Kollegium y osobną Rezydencyą przy tym, że Kollegium będącą. Drugi dawniej Katedralny (do minarium obrócony) ichmości XX Misjonarzów. Trzeci ww OO Augustianów z Konwentem murowanym. Kościołów drewnianych dwa - ieden przy Gościńcu Lubelskim pod tytułem Przemienienia Pańskiego, drugi na rzekę Wieprz za mostem pod tytułem Ś. Ducha. Cerkiew dwie ? iedną murowaną w której dla zdezelowania nabożeństw się nieodprawia. Druga drewniana. Rezydencyi murowanych cztery. Jedna Biskupia (kiedyś bywała spustoszona, w której mieszkać nie można). Druga Ich mości XX Misyonarzów, trzecia Ich

kości XX Wikaryuszów, czwarta w Im. Xiędza Duleckiego Kwadziatora Infułata Zamojskiego . w rynku była kaplica drewniana, Przemienienia Pańskiego, zbudowana około 1758 roku. Zniesiono ją w 1875 roku, a w 1880 roku, plac po niej zabrano na rzecz miasta? [26].

Inne źródła [np. 85] sytuują tę kaplicę, jako kościół cmentarny Przemienienia Pańskiego za murami miejskimi. Zapis z roku 1864 mówi:
?przy kościele drewnianym przy ulicy Starolubelskiej, pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego dotąd istniejącym, który jako chylący się do upadku, jest teraz zamknięty? [18.C].

?Kapituła Chełmska składa się z Prałatów 7 tym porządkiem: Proboszcz, Dziekan, Archidiakon, Kustosz, Scholastyk, Kanclerz, Kantor. Kanoników 12 składa kapitułę dwa razy w roku, pierwszy raz na trzy Króle, drugi raz na Święta Rozesłania SS Apostołów, których też w herbie nosi, y ich nazwiskiem Kościół swoy szczyci. Wysyła z pomiędzy siebie Deputata na Trybunał Koronny. Dyecezya zawiera dekanatów 9: Krasnostawski, Zamoyski, Chełmski, Lubomlski, Hrubieszowski, Sokalski, Bełzki, Potelicki, Turobiński, a w nich kościołów 83? [273].

Kościółek Trójcy Przenajświętszej OO Augustianów

W latach 1826-1839, za miastem (przy szosie lubelskiej) wybudowano kościółek i klasztor dla Augustianów, jako rekompensatę za budynki starego klasztoru odebrane zakonnikom przez rząd carski . Kościół Trójcy Przenajświętszej wybudowany według projektu Wawrzyńca Ziółkowskiego, konsekrował biskup Maurycy Wojakowski w październiku 1829 r. Przeniesiono tam obraz MB z Dzieciątkiem (XVII w.). Po kasacie zakonu przez władze carskie (1864), kościół z klasztorem oddano unitom, a po roku 1875 - prawosławnym. w roku 1917 powrócił do katolików. Kościółek odnawiano w 1925 i w 1978, przebudowano w latach 1990-tych.

Kościół Matki Bożej Pocieszenia

Najnowszy kościół Matki Bożej Pocieszenia, od roku 1986 [130].

Dawne cerkwie Św. Paraskiewy i Trójcy Przenajświętszej

Zapewne już w wieku XIII istniała w Krasnymstawie drewniana cerkiew Św. Paraskiewy, z obrazem otaczanym czcią przez okoliczną ludność . Budynek cerkwi św. Paraskiewy położony był w obrębie miasta. Dekret Zygmunta II mówił:
?wobec tego, że mieszczanie życzą sobie urządzić oddzielną bramę w miejskim murze, winni dlatego też wydzielić dla urządzenia przejścia, część gruntu. dla wygodnego przejścia

publicznych procesji, droga winna być odkrytą od świątyni Przenajświętszej Trójcy, poprzez posiadłości tej cerkwi, aż do cerkwi św. Paraskiewy, znajdującej się w murach miejskich w pobliżu bramy Lubelskiej?

Do cerkwi należały następujące nieruchomości: posesja 'Przygródek' przylegająca do cerkwi św. Paraskiewy, półłek ziemi razem z łąkami ciągnącymi się do rzeki Wieprz i do granic wsi Łopiennik, trzy posesje na 'Obszarach', pierwsza z łąkami ciągnącymi się do Wieprza, druga do Rzeszowskiego młyna, do wsi Jaślików, trzecia posesja 'Obszerek' to łąka przy lubelskim trakcie 'Grądek'; była brana dziesięcina od wszystkich ruskich ludzi, korzystano ze swobodnego użytkowania królewskich lasów, młynów, zezwolenie na połów ryb w Wieprzu i innych rzekach. Cerkiew Paraskiewy otrzymywała ze skarbcza królewskiego 10 marek po wieczne czasy [29].

W roku 1542.VII.27 prawosławni uzyskali królewską zgodę na budowę w Krasnymstawie nowej murowanej świątyni św. Trójcy: *'My Zygmunt August z bożej łaski król polski, biorąc pod uwagę potrzeby miasta Krasnegostawu i wobec prośby poddanych naszych obywateli krasnostawskich ruskiego obrządku, zezwalamy na pobudowanie z kamienia ruskiej cerkwi (Synagogam Rhutenam) pod wezwaniem Najświętszej i niepodzielnej Trójcy, w mieście naszym Krasnymstawie, na tyłach królewskiego zamku, pomiędzy murami, na wale. Posesja cerkiewna wraz z cmentarzem znajdować się będzie w tym rejonie, gdzie usytuowany jest zamek królewski i rozciągając się ma na długość i szerokość w tym kierunku, jaki wskaże obywatelom nasz starosta krasnostawski. Obywatele greckiego obrządku winni zapłacić za wyznaczony plac według jego rzeczywistej ceny, za jaką wcześniej został on nabyty. Wyżej wymienioną cerkiew obywatele winni stale utrzymywać i konserwować własnymi środkami, biorąc jednak na równi ze wszystkimi innymi obywatelami udział w obronie miasta. Dla zabezpieczenia zaś możliwości na wzniesienie cerkwi, utrzymanie jej i ochranianie, przedstawiamy im ius patronatus dla administrowania cerkwią i przedstawienia kandydatów na administratora, według ich obrządku i ich wyboru, z tym jednak, by to ius patronatus od chwili obecnej nie było naruszane ani przez starostów naszych, ani przez biskupów obecnych i przyszłych, lecz tylko przez samych obywateli Rusinów, jak obecnie, tak też w przyszłości, przedstawiać mają ze swego wyboru księży dla swej cerkwi. Biskup (prawosławny) winien tylko potwierdzić wybranego przez nich księdza, którego od dziś na zawsze oddaje się pod opiekę i w obronę naszego krasnostawskiego starosty. Niezależnie od tego uwalniamy samego popa krasnostawskiej cerkwi i jego następców od wszelkich podatków miejskich, powinności podporządkowaniem go wyłącznie władzy i administracji duchownej?*

[29]. Budynek miał troje wrót zewnętrznych, z których jedno były żelazne, cztery okna, kopułę krytą miedzianą, połączoną blachą, ponad kopułą wznosił się żelazny, połączony krzyż. Jak na ówczesne czasy cerkiew miała bogate wyposażenie i dekorację oraz obraz NMP. Wnętrze było pomalowane na kolor zielony ze złotymi gzymsami, natomiast na sklepieniu kopuły rozrzucone były złote gwiazdy na lazurowym tle [29]. Przy cerkwi pobudowano 'szpital' dla ubogich i szkołę dla młodzieży. Jak mówi dekret Zygmunta II, do roku 1550 budowę zakończono pomyślnie.

W roku 1632 krasnostawskie cerkwie prawosławne zostały zamienione na unickie przez biskupa Metodego Terleckiego [29]. Władysław IV, 1632.XI.01 skłaniając się ku prośbom zachodnio-ruskiej szlachty i kozaków, wydał wykaz miast i miasteczek należących do Korony, w których zezwalało się na

?dobrowolne i spokojne posiadanie po jednej cerkwi nie należącej do unii?

. Wśród tych miejscowości znalazł się także Krasnystaw. Łucki pisarz ziemski otrzymał polecenie odebrania od unitów cerkwi św. Trójcy. 1633.VI.10 przybył on i

?cerkiew św. Trójcy mieszczanom krasnostawskim, którzy nie należeli do unii, przekazał dla odprawiania nabożeństw?

. Konflikt jednak trwał i 1633.VII.21 krasnostawski starosta Jakub Sobieski, kazał

?cerkiew murowaną św. Trójcy należąca do ludności prawosławnej wraz z kluczami i zamkami odebrać i od nowa do unii przekazać?

[29]. Po tym, jak wojska Chmielnickiego dwukrotnie wtargnęły do Krasnegostawu, cerkwie zwrócono prawosławnym. w ugodzie zborowskiej (1649.VIII.05) zawarto artykuł o obowiązku zwrotu prawosławnym cerkwi także w Krasnymstawie. Po bitwie pod Beresteczkiem (1651) i klęsce Kozaków, krasnostawskie cerkwie znalazły się w rękach unitów.

W roku 1793 obie cerkwie liczyły zaledwie 67 parafian. Cerkiew Św. Trójcy uległa całkowitemu opuszczeniu i wymagała remontu. w roku 1800, gdy w Krasnymstawie stacjonowały wojska austriackie, komendant wojskowy kazał zerwać miedzianą blachę z kopuły cerkwi, a drewniane części budynku zużyto na opał. Mury cerkwi stały bez opieki i wreszcie w roku 1819 sprzedano je na licytacji lekarzowi powiatowemu.

Cerkiew Św. Paraskiewy przechodziła różne koleje losu, aż wreszcie w 1811 zbutwiała i wespół zrujnowana (wobec zakazu przeprowadzania napraw), zgorzała od pioruna. w czasie pożaru cudowny obraz św. Paraskiewy i sprzęt cerkiewny przekazano do kościoła Augustianów. Parafia unicka krasnostawska została zlikwidowana i dołączona do Stężycy, skąd przyjeżdżał unicki ksiądz i co niedzielę odprawiał w augustiańskim kościele nabożeństwo dla unitów. Tak trwało do roku 1818, kiedy to władze chełmskiej kurii unickiej wydały polecenie przeniesienia obrazu św. Paraskiewy do Stężycy (gdzie później spłonął). Krasnostawscy unicy przeszli na katolicyzm [29].

W roku 1864 zapisano *?opustoszała ruina kościoła ruskiego, wystawionego w XVI wieku, w stylu gotyckie budownictwo przypominającym. Mury czerwone bez tynku, żadnych innych osobliwości budowniczych nie przedstawiające. Sklepień i dachów już nie masz?*

[18.C]

. Po powstaniu styczniowym, władze carskie powzięły zamiar budowy w Krasnymstawie nowej prawosławnej cerkwi. Wyznaczono na ten cel plac w śródmieściu i przyznano kredyt. Do budowy jednak nie doszło.

